

Аты-жөнү: _____

2020

№ 1. Каратма сөз катышкан сүйлөмдү белгиле.

- а) Балдар, тынч отургула!
- б) Балдар кардан киши жасашты.
- в) Балдар жардамга келишти.
- г) Балдар, тоого чыгышты.

№ 2. Сингармонизмге ылайык туура жазылган сөздөрдү белгилеңиз.

- а) шарыят, саясий б) дария, жария
- в) дарыя, мыйзам г) иман, кария

№ 3. Туура эмес жазылган сөздү белгилеңиз.

- а) күчсүз б) жыгашчы
- в) чачтуу г) тынчтык

№ 4. -лар мүчөсүнүн он эки вариантта жазылышынын орфографиялык принцибин белгилеңиз.

- а) тарыхый б) фонетикалык
- в) символикалык г) морфологиялык

№ 5. Каратма сөз катышкан сүйлөмдү белгилеңиз.

- а) – Ой, Калыс, бу жумшак экен го.
- б) – Ой-ой, укмуш экен го?
- в) – Албетте, бар.
- г) Ал өзүнчө күбүрөп, сүйлөнүп баратты.

№ 6. Эки сүйлөмдүн далилдөөчү, корутунду бөлүгүн белгилеңиз.

*Жаратылышты коргоо – мекенди коргоо.
Анткени биз ошол жаратылыштын кенен
жана жылуу кучагында жашап жатабыз.*

- а) биринчи сүйлөм б) корутунду жок
- в) биринчи сүйлөмдүн экинчи бөлүгү
- г) экинчи сүйлөм

№ 7. Сүйлөмдөргө мүнөздүү кептин түрүн белгилеңиз. *Эмне үчүн мага жай айы жагат?*

Анткени, бул эң жылуу, кооз мезгил.

- а) сүрөттөө б) көркөм стиль
- в) баяндоо г) ой жүгүртүү

Текстке комплекстүү анализ

СУНУШТАЛГАН ТЕКСТТИ КӨҢҮЛ КОЮП ОКУП, №8-10
ЧЕЙИНКИ ТАПШЫРМАЛАРДЫ ТЕКСТТИН
НЕГИЗИНДЕ АТКАРЫҢЫЗ.

Эс-тутум рекорддору

Мээнин иштеши тууралуу сөз болгондо көпчүлүк адамдар эске сактоодо кыйынчылыкка кабылуусун, ал аз келгенсип, жаш өткөн сайын унутчаак болуп бараткандарын белгилешет. Улгайган адамдардын унутчаак болору тууралуу пикир аксиома катары кабылданып калган. Мээнин иштөө механизмдин иликтөөчүлөр бул ишенимди чындыкка кошпогондугун эскертишет. Эс-тутумдун жигердүү иштеши, мыктылыгы аны

ташып жүргөн адамдын каалоосуна, аракетине түздөн-түз байланышкан.

Азыркы мезгилде эс-тутумду арттыруунун чеги жок экендигин дагы бир жолу тастыктаган, юрист Самвел Гарибян болуп эсептелет. Ал Ростов университетинде студент болуп жүргөн кезинде ден соолугуна байланыштуу дарыгерлерге кайрылат, дарыгерлер жарым жыл бою окууга жана жазууга тыюу салышат. Ошол мезгилден тартып ал угуу жөндөмдүүлүгүн өстүрүүгө өтөт.

1990-жылы Гиннестин китеби ага «Жер жүзүндөгү эң күчтүү эс-тутумга ээ адам» наамын берген. Самвел Гарибян он тилде сүйлөгөн. Ал бири-бири менен эч байланышы болбогон миң сөздү бир эле жолу укканда эсине тутуп, кайрадан айтып берген.

XVII кылымда Италиянын Флоренция шаарында туулган Антонио де Марконун жөндөмүнө да таң бербеске арга жок. Ал бир окуган китебин үтүр, чекитине чейин эсине тутуп калуу жөндөмдүүлүгүнө ээ болгон. Антонио де Марко сексен бир жашка чыккан. Кызыгы, ал өлгөнгө чейин бул адатын таштаган эмес. Китептин бир бетин эки-үч секундда эле окуп койгон.

XIX кылымда жашаган Паул Чарлз Морфи шахмат боюнча таң каларлык ийгиликтерди жараткан. Ал көзүн тандырып алып, бир эле учурда бир нече адам менен шахмат ойноого жөндөмдүү болгон. Бул инсан төрт жүздөн ашуун маанилүү оюндарынын ар бир жүрүшүн өмүрүнүн акырына чейин эсине сактап калган.

(Асылбек Жоодонбеков)

№8. Көпчүлүк адамдар мээнин иштешиндеги кайсы көйгөйдү белгилешет?

- а) Мээни чарчоосунун зыяндуулугун баса белгилешет
- б) Эске сактоодогу кыйынчылыкка кабылуу жана унутчаактык
- в) Улгайгандык жана чарчагандык
- г) Туура эмес тамактануудан келип чыккан көйгөйлөр

№9. 1-абзацтагы ишенимди чындыкка кошпогондугун кимдер эскертишет?

- а) Ростов университетинин студенттери
- б) Юрист Самвел Гарибян жана Паул Чарлз Морфи
- в) Мээнин иштөө механизмдин иликтөөчүлөр
- г) Дарыгерлер

№10. Эс-тутумдун жигердүү иштеши эмнеге көз каранды?

- а) Адамдын каалоосуна, аракетине көз каранды
- б) Адамдын кыймыл-аракетине көз каранды
- в) Айлана-чөйрөгө кылган мамилесине көз каранды
- г) Жашоо-шартына көз каранды